

Groeidocument versie 4.0

Versie: 4.0 betreft concept versie n.a.v.
4e Kernteam overleg Klimaat adaptatie
Maandag 25 januari

Kernteamleden:

Marc Putmans	PSL (proces coördinator)
Pim Derwort	PSL
Jeffrey Bindels	Beekdaelen
Nancy Ockeloen	Heerlen
Erik Theunissen	Kerkrade
Patrick Emmett	Landgraaf
Marcel Janssen	Simpelveld
René Cleef	Voerendaal
Dave Deckers	WL

agenda lid:

Koen van Nieuwenhoven	PSL
Tim Paulissen	Brunssum

Beste lezer,

Dit groeidocument vervangt de verslaglegging per kernteambijeenkomst. Primair doel is het vastleggen van de procesvoortgang en gemaakte afspraken.

We streven herkenbaarheid na in onze opzet. Hiertoe volgen we het systeem van de bouwstenen ruimtelijke adaptatie. Deze opzet loop parallel aan de jaarplanning 2021 van het Kernteam; deze is bijgevoegd als bijlage 1.

Actualisatie van het groeidocument vindt plaats binnen 1 week naar het kernteam. In de bijpraatmomenten worden geen bindende afspraken gemaakt. Enkel naar behandeling/bespreking in het kernteam kunnen zaken worden opgenomen in het groeidocument. Het eerste cijfer refereert naar het laatste Kernteam.

Marc Putmans

*Proces coördinator versnelling ruimtelijke klimaatadaptatie Regio Parkstad Limburg
31 januari 2021*

Kwetsbaarheden in beeld brengen

Hoe kwetsbaar zijn onze steden, dorpen en buitengebieden voor extreme neerslag, hitte, droogte en overstromingen? Inzicht hierin is de basis van ruimtelijke adaptatie. Om die kwetsbaarheden in beeld te krijgen, moeten alle overheden een stresstest uitvoeren.

De stresstesten voor de regio Parkstad zijn uitgevoerd en beschikbaar.

Tijdens het eerste kernteam is de discussie ontstaan of de huidige stresstesten voldoende zijn om als input te dienen voor de risicodialoog/klimaatdialoog. Dit hebben we uitvoerig met elkaar gedeeld waarbij we het volgende hebben vastgesteld:

- De huidige stresstesten bieden voldoende houvast om als uitgangspunt te dienen voor een regionale klimaatdialoog. De regionale klimaatdialoog dient namelijk om in de eerste plaats inzicht te geven in de klimaattrends, klimaateffecten en de gevolgen voor de sectoren¹.
- Wel wordt geconstateerd dat de stresstesten vaak een globaal of indicatief beeld geven van een effect. Een gebied of locatie dient nader te worden bekeken in het veld, op basis van beschikbare data of vanuit ervaring om ook echt conclusies uit de stresstesten te kunnen trekken.

De NAS-bollenschema's geven een goed inzicht in de klimaattrends, klimaateffecten en gevolgen voor de sectoren zodat ook op de korte termijn al sectoraal kan worden geanticipeerd op de klimaattrends.

De data met de resultaten de stresstesten zullen we via het gegevenshuis laten ontsluiten in kaartviewer. De uitkomsten van de stresstesten zijn dan voor alle collega's makkelijk benaderbaar en toegankelijk. Dit kan ons helpen om relatief eenvoudig de kwetsbaarheden als gevolg van de klimaatverandering te delen met de organisaties.

Deze actie is lopende; we zijn in afwachting van de voortgang bij het gegevenshuis. Mocht dit lukken dat proberen we dit via een uniform bericht kenbaar te maken via de diverse gemeentelijk intranetsites.

---

¹ Duiding van de juiste terminologie:

Het wordt warmer is een voorbeeld van een klimaattrend; zachte winters zijn in dit verlengde klimaateffecten. Toename dagtoerisme, afname gebruik strooizout, enz zijn gevolgen.

Risicodialoog voeren en strategie opstellen

Zijn de resultaten van de stresstest beschikbaar? Dan starten gemeenten, waterschappen, provincies en Rijkswaterstaat per regio een risicodialoog met alle relevante gebiedspartners. Deze dialoog heeft twee doelen: met de dialoog vergroot je het bewustzijn over hoe kwetsbaar je gebied is voor klimaatextremen. En in de dialoog bespreek je hoe je deze kwetsbaarheid met concrete maatregelen kunt verkleinen.

Proces:

Het streven wordt uitgesproken om in het 2^e kwartaal (voor het zomerreces) de regionale klimaatdialoog af te ronden. Gelet op de geldende beperkingen is dit nog een uitdaging ten aanzien van de aanpak.

Om dit proces goed en tijdig vorm te geven zal een partij worden gezocht die ons kan ondersteunen met deze opgave (communicatie en event). De navolgende partijen worden vanuit de groep ingebracht:

- Facet&
- Huijsmans en Megens
- Viduro
- Pantopicon
- Tabula rasa

Een werkgroep (Marcel, Nancy, Jeffrey en Marc) gaat deze opdracht nader specificeren en een partij selecteren.

Voor wat betreft de regionale klimaatdialoog spelen een aantal aspecten die komende periode nader dienen te worden belicht zoals: wie gaan we (in deze fase) betrekken? Een stakeholders analyse kan komende periode een handig hulpmiddel zijn om meer inzicht te verkrijgen in de partners. (wie zijn onze gebiedspartners?)

Marc doet navraag bij waterpanel Noord om te vragen hoe zij dit hebben aangepakt. Waterpanel Noord heeft de stakeholders analyse met extern ondersteuning opgepakt.

Enkele kernteamleden (Beekdaelen, Landgraaf, Heerlen) zijn gestart, of gaan op korte termijn starten, met interne risicodialogen. Hierbij is vooral de doelstelling om intern ruchtbaarheid te geven aan het onderwerp, inzicht te verkrijgen in de lokale situaties/knelpunten en draagvlak te verkrijgen bij de collega's. Bijkomend voordeel is het opdoen van kennis en ervaring met het instrument risicodialoog.

Groeidocument versie 4.0

Inhoud:

Vanuit het kernteam wordt nadrukkelijk de wens uitgesproken om de klimaatrends duidelijk herkenbaar (rode draad) terug te willen zien.

Hoewel we landelijk 4 klimaatrends herkennen zullen we ons in de regio Parkstad beperken tot 3; het wordt warmer, het wordt natter en het wordt droger. De zeespiegel stijgt is voor ons regio ondergeschikt.

Een regionale dialoog leidt al snel tot een strategische aanvliegroute, hetgeen ook niet verwonderlijk is als deze dialoog moet leiden tot een strategie. De abstractie van de opstellen strategie is in belangrijke mate (mede-)bepalend voor de opzet van de klimaatdialoog.

In het komende kernteam zal hier nader op worden ingezoomd op “wat verstaan we onder strategie”. De strategie moet ondersteunend zijn aan het bereiken van het doel van de deltabeslissing:

Het doel van de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van Nederland in 2050. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen handelen daarom vanaf 2020 klimaatbestendig en waterrobuust. Ze richten zich daarbij op de vier thema's wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgen van overstromingen. (bron: deltaprogramma 2020)

Om vooraf de uitgangspunten duidelijk te hebben wordt er ruimte genomen om de definities van “klimaatadaptief handelen” en “klimaatadaptief zijn” nader uit te diepen. De leden van het Kernteam hebben hier in 2 termijnen hun input voor geleverd hetgeen uiteindelijk tot de navolgende samenvatting heeft geleid:

Invoegen: definities

Uitvoeringsagenda opstellen

Nadat overheden de adaptatiestrategie hebben opgesteld, maken ze een uitvoerings- en investeringsagenda voor hun regio. Hierin staan onder andere afspraken over wie wat gaat doen.

De concept klimaatagenda wordt besproken waarbij wordt geconstateerd dat deze voorlopig kan worden gebruikt om inzicht en overzicht te verkrijgen in de uit te voeren acties. De huidige opzet wordt uitgebreid met een extra voorblad waarbij in detail de opgaven voor 2021 worden uitgewerkt per maand of per kwartaal. Op een later moment zal verder worden ingezoomd op het onderwerp uitvoeringsagenda zoals beoogd in het deltaprogramma.

Meekoppelkansen benutten

Vaak is het niet efficiënt en niet effectief om alleen voor ruimtelijke adaptatie 'de straat open te breken'. Dat geldt vooral voor drukke stedelijke gebieden. De komende decennia spelen ook andere grote ruimtelijke opgaven, zoals nieuwbouw, groot onderhoud aan gebouwen, de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. De inzet van dit deltaplan is om bij alle ruimtelijke ontwikkelingen de kansen voor een klimaatbestendige inrichting te gebruiken.

Stimuleren en faciliteren

Ruimtelijke adaptatie moet een vanzelfsprekend onderdeel worden in stad, dorp en buitengebied. Eén van de ambities daarbij is dat alle betrokkenen hun kennis, instrumenten en ervaringen zoveel mogelijk met elkaar delen. Zo hoeft niet iedereen opnieuw het wiel uit te vinden en kunnen we ruimtelijke adaptatie versnellen.

Het kernteam heeft behoefte om met elkaar de informatie beter te delen. Hiertoe kan of een omgeving worden gecreëerd of worden aangesloten bij “water in Limburg”. Een alternatief om dit onder PIT te organiseren stuit voornamelijk op praktische en beveiliging technische bezwaren.

Ten aanzien van het thema communicatie onderscheiden we 3 verschillende aspecten:

- Branding (klimaatadaptatie bekend maken bij het publiek);
- Communicatie in de aanloop naar de klimaatdialoog;
- “Interne” communicatie (hoe neem ik de organisatie mee).

Reguleren en borgen

In 2050 moet heel Nederland volgens het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie waterrobuust en klimaatbestendig ingericht zijn. Om dat te bereiken, moet ruimtelijke adaptatie in het beheer, het onderhoud en de inrichting van de leefomgeving geborgd worden. Dat doen de overheid en private partijen via wetten, visies, plannen en standaarden.

De stadsregio Parkstad maakt samen de Parkstad gemeenten een regionaal afstemmingsdocument in relatie tot de omgevingsvisies. Uiteraard dient klimaat/ruimtelijke adaptatie hierin gepositioneerd te worden. Dit past onder de bouwsteen reguleren en borgen. Koen van Nieuwenhoven is een van de trekkers van deze opgave binnen Parkstad. Koen zal voor het komende Kernteam worden uitgenodigd om dit proces toe te lichten. Doel is het her- en erkennen van de dwarsverbanden.

Handelen bij calamiteiten

Een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting kan de schade en overlast door extreme weersituaties beperken, maar nooit helemaal voorkomen. Overheden willen zich beter voorbereiden op calamiteiten die veroorzaakt worden door wateroverlast, hitte, droogte en overstroming.

Groeidocument versie 4.0

Actie- en afsprakenlijst	status
a) In de regio Parkstad kiezen we de term Klimaatdialoog Ter vervanging van de risicodialoog	--
b) Kernteam 4 wekelijks, tussentijds bijpraatmoment	--
c) Opstellen SOK tussen Heerlen en Stadsregio PSL	lopende
d) De stresstesten ontsluiten via het gegevenshuis/kaartviewer	lopende/Nancy
e) Opstellen jaarplanning op voor 2021	af
f) Contact wpn inzake adviseur stakeholders analyse	lopende/marc

Groeidocument versie 4.0

Lijst met bijlagen

Bijlage 1	Jaarplanning 2021
Bijlage 2	Bollenschema: “Het wordt warmer”
Bijlage 3	Bollenschema: “Het wordt natter”
Bijlage 4	Bollenschema: “Het wordt droger”
Bijlage 5	concept klimaatagenda (in ontwikkeling)

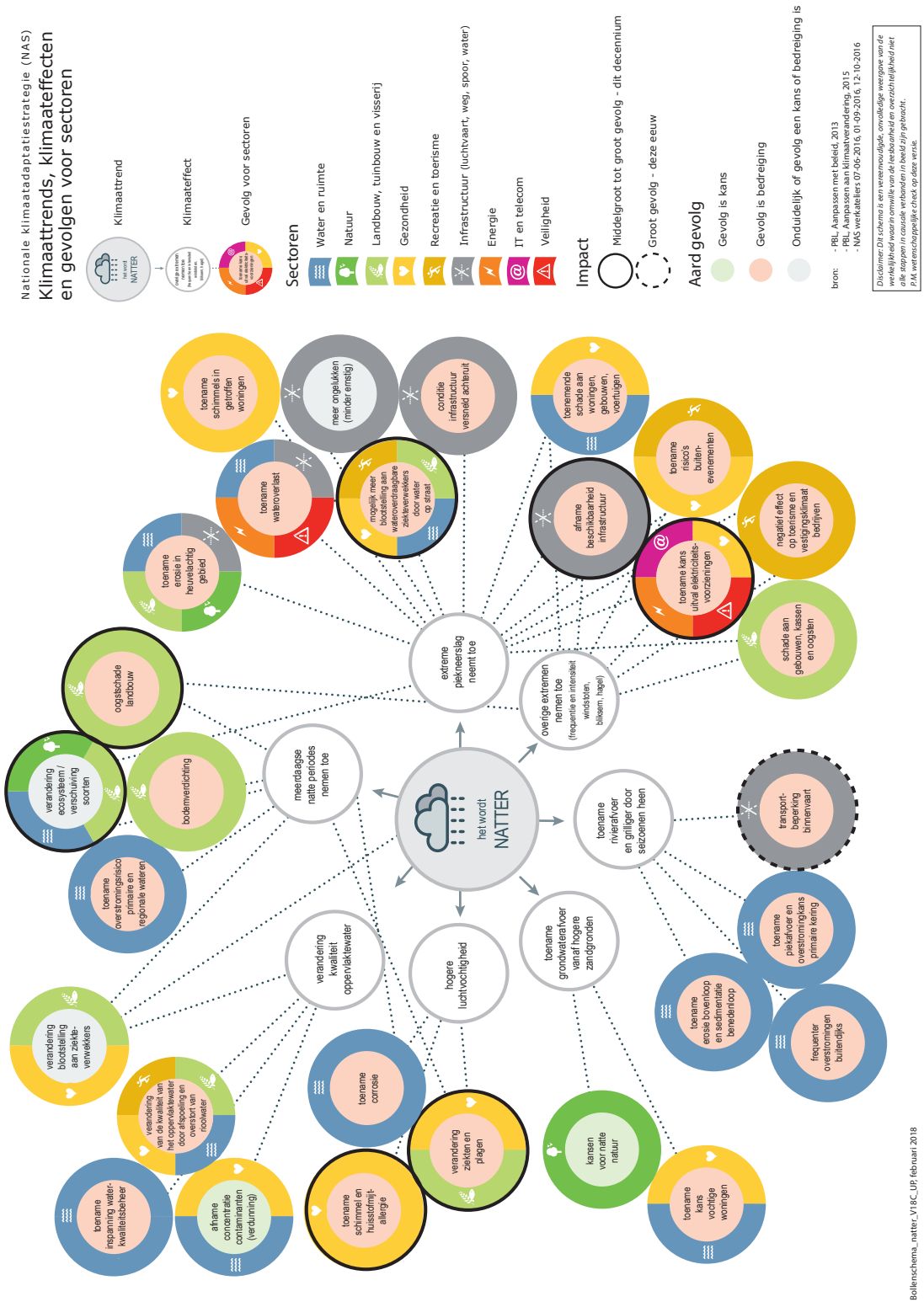
Groeidocument versie 4.0

Bijlage 1. Jaarplanning 2021 (versie januari 2021)

Agenda klimaatadaptatie regio Parkstad		januari	februari	maart	april	mei	juni	juli	augustus	september	oktober	november	december	2	0	5	0
	Kwetsbaarheden in beeld brengen																
	ontsluiten resultaten stresstesten voor gemeenten	x	x														
	Risicodialoog voeren en strategie opstellen																
	stakeholders analyse		x														
	selecteren bureau voor ondersteuning klimaatdialoog		x	x													
	voorbereiden klimaatdialoog		x	x	x	x											
	vastleggen data en uitnodiging				x												
1e Regionale risicodialoog							x	x									
opstellen regionale klimaatadaptatie strategie					x	x	x	x									
	Uitvoeringsagenda opstellen																
	Agenda klimaatadaptatie regio Parkstad 2050	x					x	x	x			x	x				
	Voorbereiden input regionale aanvraag DPRA							x	x			x	x	x			
Voorbereiden input regionale aanvraag DHZ											x	x	x				
	Meekoppelkansen benutten																
	ophalen input uit gemeenten				x	x	x	x									
	Stimuleren en faciliteren																
	communicatie nader uitwerken																
	Reguleren en borgen																
	zwaluwstaarten proces regionaal afstemmingskader.	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x				
	Handelen bij calamiteiten																

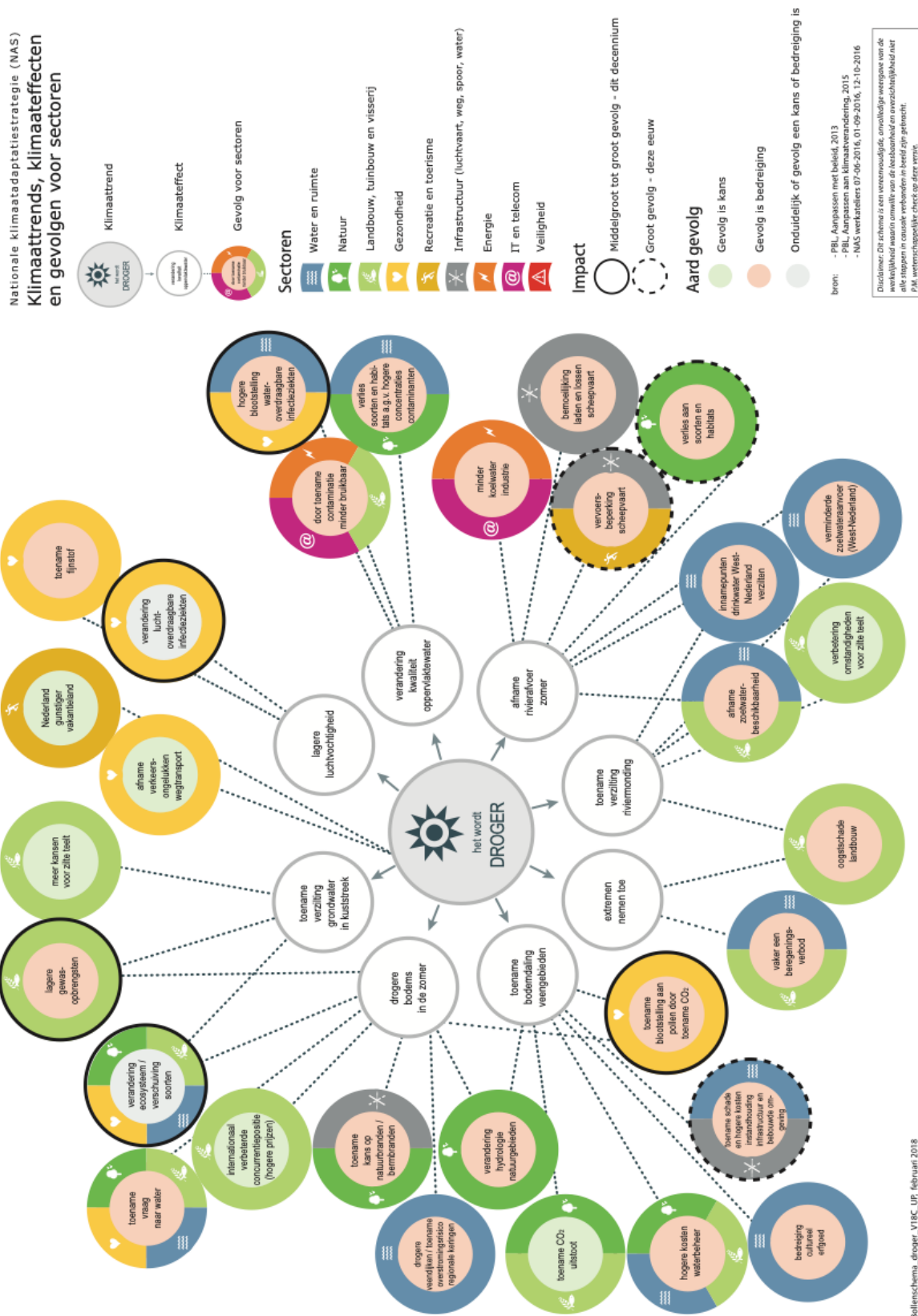

Bijlage 3 Bollenschema: "Het wordt natter"

Bollenschema_natter_V18C_LJP_februari 2018

Bijlage 4 Bollenschema: "Het wordt droger"

Bijlage 5 voorstel klimaatagenda. (in ontwikkeling)

Agenda klimaatadaptatie		Regionale agenda										2020			
		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2	0	5	0
	Kwetsbaarheden in beeld brengen														
	ontsluiten resultaten stresstesten voor gemeenten	x	x												
	<i>Couleur locale</i>														
	Risicodialoog voeren en strategie opstellen														
	stakeholders analyse		x												
	selecteren bureau voor ondersteuning klimaatdialoog	x	x												
	voorbereiden klimaatdialoog	x	x	x	x										
	vastleggen data en uitnodiging				x										
	1e Regionale risicodialoog							x	x						
opstellen regionale klimaatadaptatie strategie				x	x	x	x	x							
	<i>Couleur locale</i>														
	Uitvoeringsagenda opstellen														
	Agenda klimaatadaptatie regio Parkstad 2050	x				x	x	x							
	Voorbereiden input regionale aanvraag DPRA						x	x			x				
	Voorbereiden input regionale aanvraag DHZ										x				
	<i>Couleur locale</i>														

Toelichting: uiteraard worden ook de overige bouwstenen toegevoegd. Let op de toevoeging van het onderdeel Couleure locale. Dit is des gemeente om hier zelf vorm en inhoud aan te geven.

